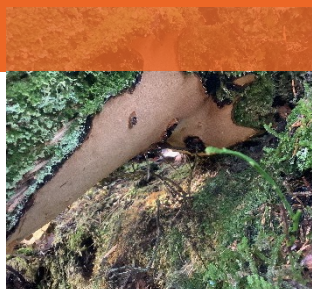

Befaring av områder på Statskog SF's eiendommer i 2021

Øivind Gammelmo / Terje Blindheim / John Gunnar Brynjulvsrud

Befaring av områder på Statskog SF's eiendommer i 2021

Forfattere: Øivind Gammelmo / Terje Blindheim / John Gunnar Brynjulvsrud

Publisert: 25.02.2022

Antall sider: 36 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Miljødirektoratet

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Gammelmo, Ø., Blindheim, T. og Brynjulvsrud, J. G. 2022. Befaring av områder på Statskog SF's eiendommer i 2021. Biofokus-rapport 2022-30. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Gammel granskog i Trysil / Utsyn over skogområder i Rendalen / Gubbeskjegg på gran / Svartsonekjuke på læger av gran / Ulvelav på furugadd. Foto: Øivind Gammelmo

Biofokus rapport 2022-030

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-066-3

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Miljødirektoratet foretatt befaringer på 8 skogområder på Statskog SF's eiendommer i Innlandet (7) og Agder (1). Øivind Gammelmo har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for å utarbeide en rapport. Terje Blindheim og John Gunnar Brynjulvsrud har vært medarbeidere på prosjektet og bidratt i utarbeidelsen av rapporten og med befaring av områder. Gunnar Kjærstad har vært kontaktperson hos Miljødirektoratet. Vi vil takke for et godt samarbeid.

Grua, 25. Februar 2022

Øivind Gammelmo

Eldre og høyereliggende granskog ved Elgshøgen i Trysil.

Sammendrag

Biofokus har befart 8 områder på Statskog SF sine eiendommer i Agder og Innlandet med et samlet areal på ca. 71 km². I 6 av områdene er det avgrenset arealer som biolog har vurdert som særlig interessante med tanke på videre kartlegging og evt. fremtidig verneprosess. Det ble i prosjektet dokumentert 26 ulike rødlistede arter og en del forekomster av rødlistede naturtyper, samt større og mindre arealer som i ulik grad vurderes å være underdekt i eksisterende skogvern.

Eikeskog i befaringsområde Risfjell-Trollfjell i Agder.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Oppdrag	6
2	Metode	7
2.1	Kartlagte områder.....	7
2.2	Kartleggingsmetodikk	7
2.3	Prosjektets produkter	7
3	Resultater	8
3.1	Flenlia-Kletten	8
3.2	Veslebyringen.....	11
3.3	Ørsjøen.....	14
3.4	Elgshøgen	17
3.5	Tørbergsjøen	20
3.6	Gjeddsjøbekken	23
3.7	Skjærbekkraudkollen.....	26
3.8	Risfjell-Trollfjell	29
4	Artsmangfold.....	32
5	Referanser	33
6	Vedlegg 1. Rødlistede arter kartlagt 2021	34

1 Innledning

1.1 Oppdrag

Følgende oppdragsspesifikasjon er gitt i utlysningen av prosjektet:

- Anskaffelsen gjelder naturfaglige befaringer på Statskog SF sin grunn i 2021.
- Formålet med befaringene er å få vurdert om områdene har naturkvaliteter som gir grunnlag for grundigere naturfaglige kartlegginger og eventuelt senere verneplanprosesser.
- Det bes ikke om en fullstendig naturfaglig kartlegging, men en ressurseffektiv kort befaring, der de antatt viktigste arealene blir befart i felt. Vurderingene kan i tillegg støtte seg på flyfoto, tidligere registreringer mv.
- Det skal gis en kortfattet beskrivelse pr. område på hvilke naturkvaliteter som er registrert og som kan forventes i området. Det skal videre gis en vurdering av hvilke mangler i skogvernet området kan forventes å oppfylle jf. evaluering av skogvernet (Framstad et al. 2017).

Oversikt over befaringsområdene. 1 = Tørbergsjøen, 2 = Elgshøgen, 3 = Skjærbekkraudkollen, 4 = Flenlia-Kletten, 5 = Ørsjøen, 6 = Gjeddsjøbekken, 7 = Veslebyringen, 8 = Risfjell-Trollfjell.

2 Metode

2.1 Kartlagte områder

Totalt 8 områder skulle inventeres, 7 i Innlandet (Hedmark) og ett i Agder (Aust-Agder) (Tabell 1).

Tabell 1. Oversikt over befaringsområder, areal og feltansvarlige.

Område	Areal, daa	Feltarbeider
Risfjell og Trollfjell, Agder	9 107	John G. Brynjulvsrud
Tørbergsjøen, Innlandet	7 548	Øivind Gammelmo
Elgshøgen, Innlandet	22 118	Ø. Gammelmo og Terje Blindheim
Skjerbekraudkollen utv., Innlandet	4 068	Ø. Gammelmo
Flenlia-Kletten, Innlandet	4 372	T. Blindheim
Ørsjøen, Innlandet	10 390	Ø. Gammelmo og T. Blindheim
Gjeddsjøbekken, Innlandet	3 388	Ø. Gammelmo
Veslebyringen, Innlandet	10 350	T. Blindheim

2.2 Kartleggingsmetodikk

Det er ikke brukt noen spesiell kartleggingsmetodikk, men det er gjort vurderinger av de samme parametere som i tidligere skogvernmetodikk (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

2.3 Prosjektets produkter

I tillegg til denne rapporten som dokumenterer hvert enkelt område er arter lagt i Artskart. Bilder fra hver lokalitet er oversendt Miljødirektoratet sammen med kartfiler i shape-format som viser kartleggingsstatus for områdene og avgrensning som viser areal med verneverdier.

3 Resultater

Nedenfor følger en beskrivelse av de 8 undersøkte befaringsområdene, 7 i Innlandet og ett område i Agder.

3.1 Flenlia-Kletten

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt 5. oktober 2021 av Terje Blindheim utgjør en fire kilometer lang vestvendt skogsli øst for sjøen Veksen i Flendalen i Rendalen kommune. Det meste av arealet ligger mellom 700 og 900 moh. Området er tidligere undersøkt for nøkkelbiotoper i 1999 (Haugset 1999). Det er noen MiS registreringer i området. Området har i all hovedsak rolig topografi, men i nord skjærer det seg ned en markert liten bekkekløft. Løsmassedekket varierer i tykkelse fra svært grunt til noe tykkere og berggrunnen består i hovedsak av sandstein. Bonitetskart angir lav bonitet og impediment, men det er trolig noe mer middels bonitet i deler av området. Området bærer preg av tidligere beitebruk i partier og hele området har spor etter tidligere plukkhogster og har følgelig høy historisk utnyttelse. Det ble ikke observert nyere større hogster innenfor området.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen er i all hovedsak fattig, men i deler av bekkekløfta og i de midtre delene gir rikere grunnvannssig opphav til rikere sumpskog og høgstaueskog. Det er også flate partier med stilleflytende bekker som opphav til flommyr. Det er også innslag av partier med litt tørkeutsatt høgstaueskog der vann siger gjennom løsmassene. Mindre partier med svak lågurtskog finnes ellers. Det er mest granskog, men også en god del furuskog på grunnlendte partier. Skogen er stort sett eldre med bestand som varierer mellom 80 og 200 år i middelalder. Fra ganske ensjiktet til godt flersjiktet skog. Små områder med yngre skog og litt tilfeldig plukkhogst i sør.

Grankildeskog, høgstaudegranskog, litt tørkeutsatt høgstaueskog og rik gransumpskog er rødlistede naturtyper som finnes i området i større og mindre grad. Det er også små tilløp til fosserøyskog (regnskog) i bekkekløfta i nord. Det er generelt lite død ved i området, men stedvis noe i ulike nedbrytningsstadier. Gamle trær av gran, furu og bjørk finne spredt, men det er ikke mange virkelig gamle trær. Det er registrert 11 ulike rødlistede arter av lav og vedboende sopp. Én truet art og 10 nær truede. Undersøkelsene av arter var overfladisk og potensialet for funn av flere rødlistearter vurderes som høyt.

Vernemangler

Alle de rødlistede naturtypene som er registrert i området er mangelfullt representert i vernet og utgjør de kvalitetene som først og fremst gjør området spesielt. I tillegg finnes bekkekløft med partier med eldre skog og tilløp til små partier med fosserøyskog. Spredt i området finnes kvaliteter med gammel og til dels dødved rik gran- og furuskog og området har god funksjon for en del, for regionen, typiske rødlistede arter. Området er imidlertid høyereliggende, har lite høy bonitet og har ikke storområdekvaliteter. Flendalen har blitt hardt hogd senere år og området fremstår som et litt større område med gjenværende skog uten særlig nyere påvirkning. Området har en del areal med biologisk gammel skog.

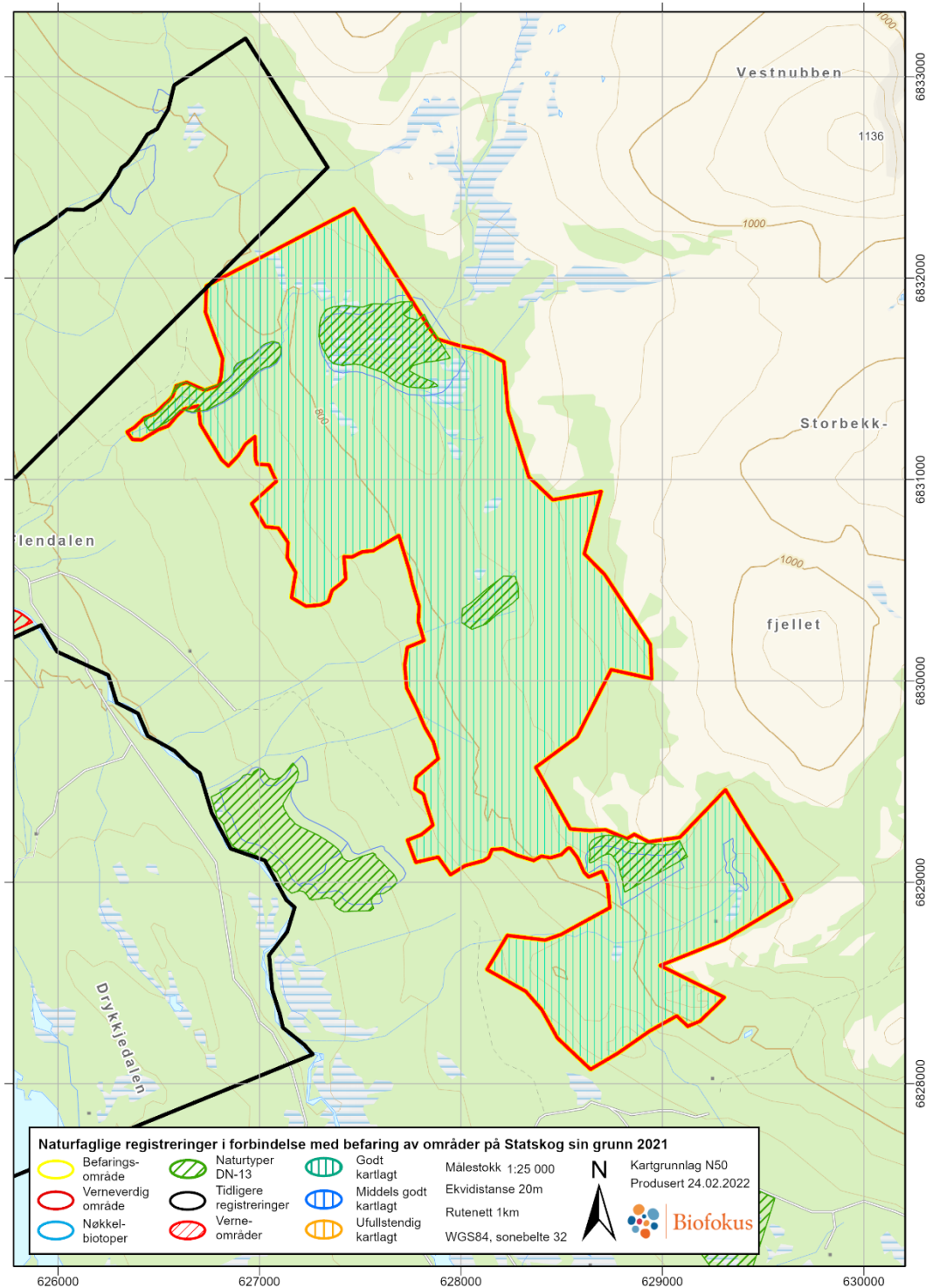
Arrondering

Arronderingen av området er rimelig god. Ned mot dalen grenser området til yngre skog. I sør hvor området snevres inn kan man med fordel i et eventuelt vern inkludere litt mer skog nedover lia for å bedre arronderingen og samtidig også få med litt mer produktiv skog. Mot fjellet bør også alle skogbestand inkluderes. I 2009 ble område Flendalen (Høitomt 2010) kartlagt i frivillig vern sammenheng. Deler av dette undersøkelsesområdet grenser til området i nord. Kjerneområde 10 inneholder mye av de samme fuktskogskvalitetene som også er funnet i denne undersøkelsen og det ville være en styrke for området og inkludere arealene disse arealene.

Øvre bilde viser interiør fra bekkekløfta i nord (Bekkevadbekken). Nedre bilde viser eldre furuskog.

Flenlia-Kletten, Rendalen kommune.

3.2 Veslebyringen

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt i løpet av to lange feltdager 6-7. oktober 2021 av Terje Blindheim utgjør et større villmarkspregede barskogområde helt sør i Flendalen i Rendalen kommune. Det meste av arealet ligger mellom 750 og 900 moh. Området har noen MiS registreringer i vestre deler, men ser ellers ikke ut til å ha vært kartlagt. Området består av avrunda kollepartier med to store åpne myrer mellom disse. Løsmassedekket varierer i tykkelse fra svært grunt til noe tykkere og berggrunnen består av sandstein. Bonitetskart angir lav bonitet og impediment, men det er også i enkelte lisider en del arealer med middels til høy bonitet. Plukkhogst har vært utført i hele området i flere epoker. Siste gang for ca. 30-40 år siden, enkelte småflathogster er ganske ferske. Stedvis på de skrinneaste arealene med mye spredte gamle trær er det vanskelig å finne spor etter hogst så her må det være lenge siden sist det ble hogd. Det går bilvei gjennom området som er lagt over det største våtmarksområdet. Det ligger en hytte langs veien i sørvest, ellers er det få tekniske inngrep. I sørøst ligger den gamle plassen Høgåsen hvor det enda er åpen kulturmark og til dels gjengroende arealer med mye bjørk.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen er i all hovedsak fattig, men i ller med mer løsmasser i øst og vest er det en del lågurt- og høgstaudekog. Ellers dominerer lyngskog og bærlyngskog og litt blåbærskog det meste av området. Det er noe innslag av fattig og intermediær sumpskog. Det er mest granskog, men også noe furuskog på de skrinneaste partiene på høydene. Det meste av skogen er flersjiktet med god alders- og dimensjonsspredning og med ganske mange trær mellom 200 og 300 år av gran, noen trolig eldre. Fattig gammel skog bærer ofte preg av tidligere plukkhogster og lav produktivitet og har et åpent tresjikt med lite liggende og stående død ved. Hele området har imidlertid spredt med gammelskogselementer av høy kvalitet i ulike stadier av nedbrytning. Noen arealer hadde urskogs nær granskog med grov død ved i alle nedbrytningsstadier, gammel gadd og flersjiktet skog.

Det er registrert 13 ulike rødlistede arter av lav og vedboende sopp. To sårbare arter og 11 nær truede. Undersøkelsene av arter var overfladisk og potensialet for funn av flere rødlistearter vurderes som høyt.

Vernemangler

Av naturtyper er høgstaudegranskogen (NT) som finnes sørøst i området generelt lite representert i eksisterende skogvern i regionen. Selv om området ikke har storområdekvaliteter (mer enn 10 km² funksjonelt skogareal) vurderes andelen og sammenhengen av gammel barskog med innslag av spredte gammelskogskvaliteter som en vernemangel i denne sammenheng. Med ny skogvernmetodikk ville en stor arealandel av området blitt kartlagt som gamle trær der tettheten er stor nok. Området har også en viktig funksjon for en rekke rødlistede arter. Sibirkjuke ble her funnet for første gang i Rendalen og glasskjuke er også sjelden i regionen. Området er imidlertid høyereliggende, har lite høy bonitet og har ikke storområdekvaliteter. Flendalen har blitt hardt hogd senere år og området fremstår som et større område med gjenværende skog uten særlig nyere påvirkning. Området har ganske store arealer med biologisk gammel skog.

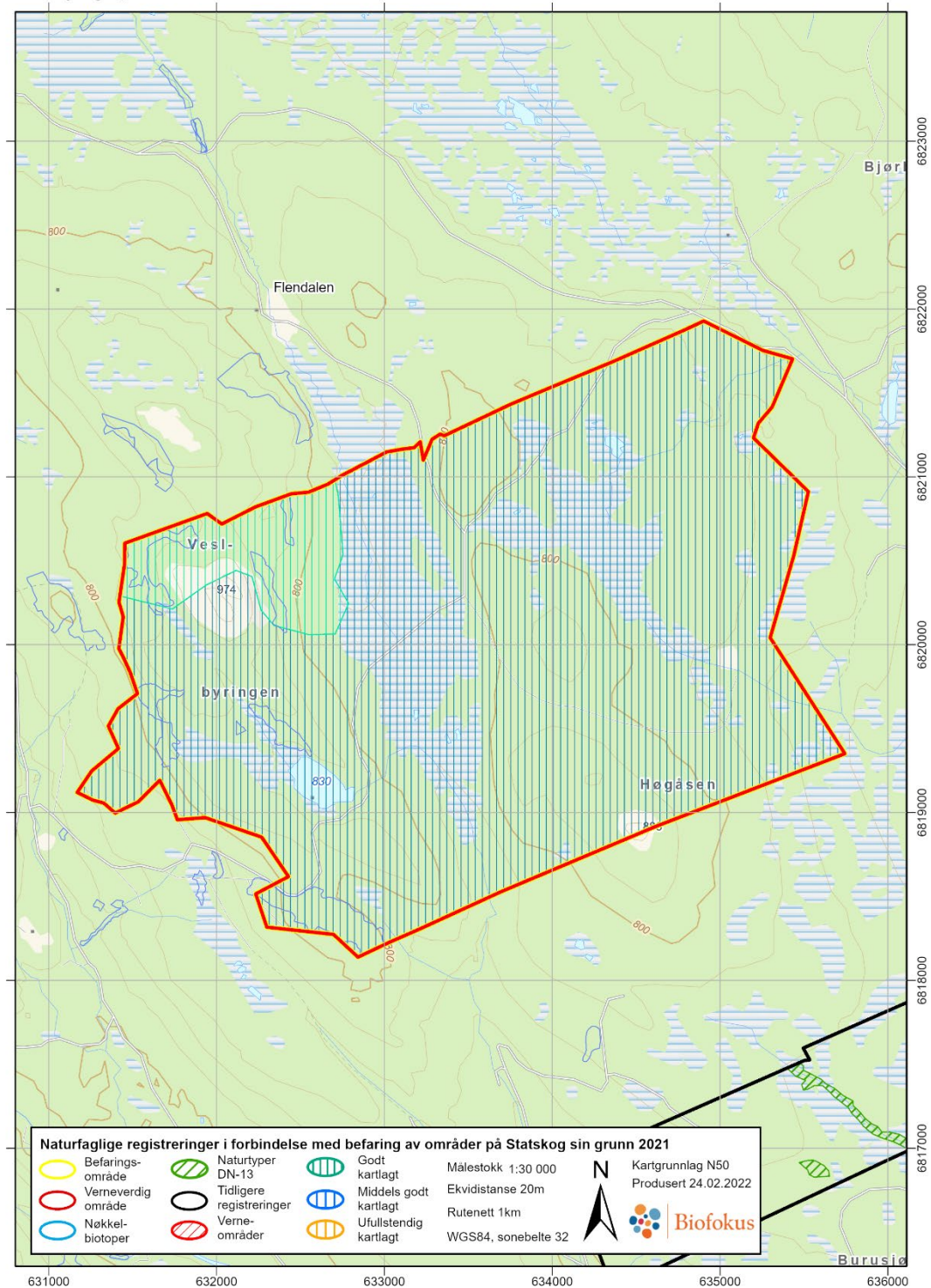
Arrondering

Arronderingen av området vurderes som god. I enkelte deler fortsetter trolig lignende kvaliteter utenfor vurdert område.

Øvre bilde viser urskogsner gammel granskog. Nedre bilde typisk gammel og åpen granskog på bærlyngmark, med spredte gammelskogselementer.

Veslebyringen, Rendalen kommune.

3.3 Ørsjøen

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt 14. oktober 2021 av Terje Blindheim og Øivind Gammelmo utgjør et noe større område med flate moer og slakt skrånende ller med fattig skogsmark. Området ligger i Trysil kommune 12 km nordøst for Innbygda. Terrenget i området stiger fra 600 moh. i øst til 800 moh. i vest. Området er tidligere undersøkt for nøkkelbiotoper (Solås 2000) og kun et par mindre lokaliteter ble registrert. Løsmassedekket er tynt og skogboniteten er lav i det aller meste av området. varierer i tykkelse fra svært grunt til noe tykkere og berggrunnen består av trysilsandstein. Hele området er sterkt preget av tidligere hogst og kun små lommer har noe lavere historisk påvirkning med innslag av noe eldre skog. Deler av området er hogd og markbearbeidet helt nylig.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen er i all hovedsak fattig med lyngskog og bærlyngskog. Kun mindre arealer med blåbærskog og det er noe rikere vegetasjon i tilknytning til bekker og bekkesig. Det er noe fattig til intermediær myr- og sumpskogsmark, samt åpen fattig myr spredt, og særlig sør for Ørsjøen. I vestre deler er det mest granskog, mens furua dominerer de østre delene. Kun på mindre arealer opp mot fjellet i vest og ellers i svært små fragmenter er skogen noe eldre med innslag av gamle trær, gadd og liggende død ved. I det aller meste av området dominerer sterkt gjennomhogd og flatehogd skog som er under 50 år. En del arealer av 80-120 år gammel skog uten noen gammelskogselementer.

Rødlistede naturtyper er ikke avdekket. Det er registrert sparsomme forekomster av 5 ulike rødlistede arter av lav og vedboende sopp. Én truet art og 4 nær truede. Områdets funksjon for truede arter vurderes som lavt.

Vernemangler

Foruten små arealer med naturskogspreget barskog har området ingen kvaliteter som oppfyller mangler ved dagens vern. Området er sterkt påvirket, er høyereliggende, har lav skogsbonitet og liten funksjon for rødlistede arter og rødlistede naturtyper. Størrelsen har liten verdi da naturkvalitetene er så lave. Mindre arealer med biologisk gammel skog.

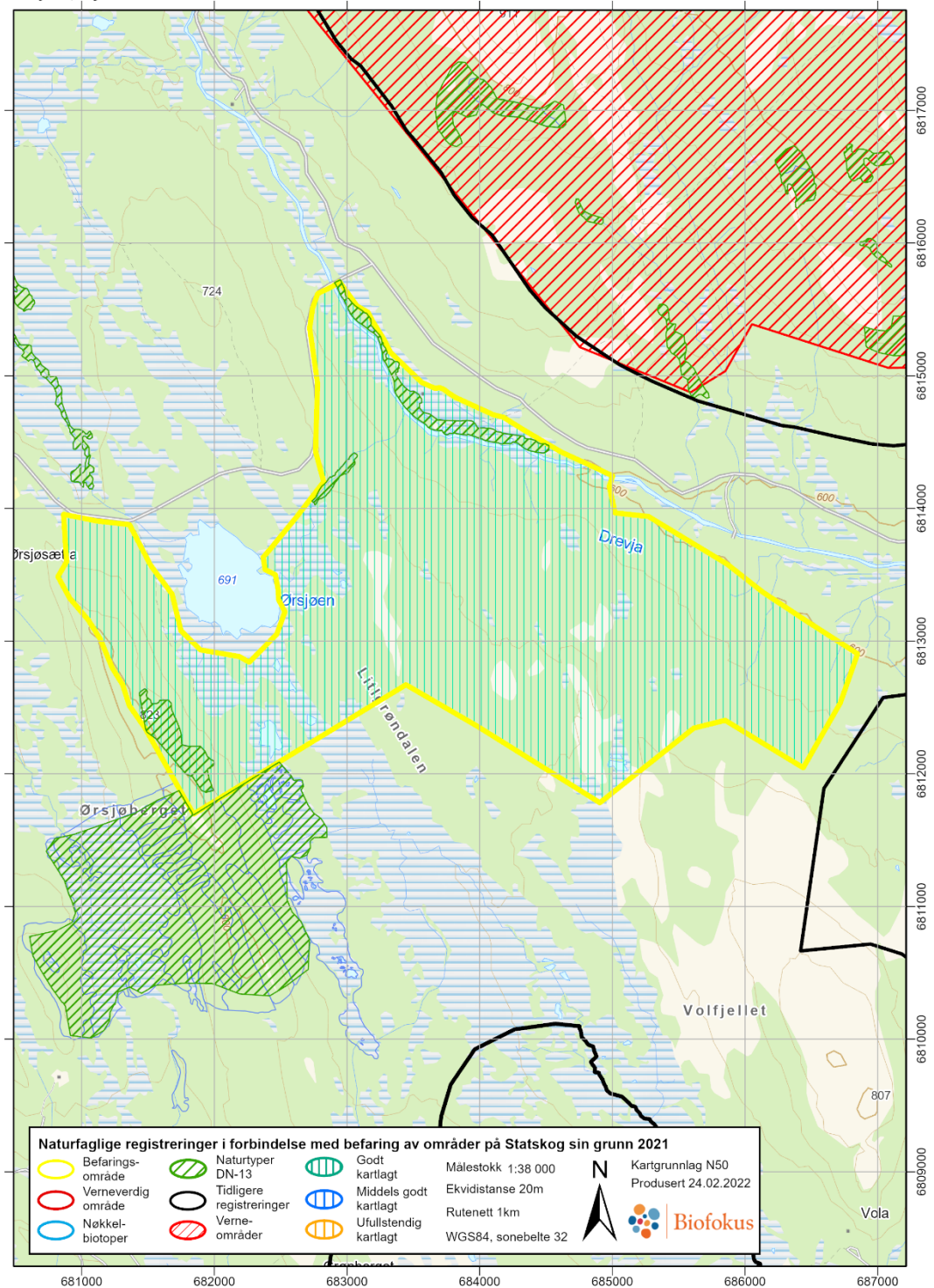
Arrondering

Det er ikke gitt noe forslag til forvaltningsavgrensning innenfor befaringsområdet.

Øvre bilde viser markbearbeidet og nylig hogd lyngfuruskog i østre del av området. Nedre bilde viser typisk ung lyngfuruskog som dekker store arealer innenfor befaringsområdet.

Ørsjøen, Trysil kommune.

3.4 Elgshøgen

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt 15. oktober 2021 av Terje Blindheim og Øivind Gammelmo utgjør et forholdsvis stort område med skogkledde lisider rundt Elgshøgen og Flervola, samt et langstrakt svakt skrånende område vest/nordvest fra Elgshøgen mot Hollsætra og Gjervollsætra. Dette område består av store myrområder i mosaikk med skogsholmer og fuktpåvirket skog. Området ligger i Trysil kommune rett nordvest for Støa ved svenskegrensa. Terrenget i området er variert og består bl.a. av de to toppene Elgshøgen (825 moh) og Flervola (759 moh). Områdets laveste punkt ligger på ca. 550 moh. Deler av området rundt Flervola, Elgshøgen og Svartvola er tidligere undersøkt av Sebastian Kirppu (Kirppu 2018)). I tillegg er det tidligere gjort undersøkelser i forbindelse med kartlegging og verdivurdering av naturtyper og biologisk mangfold i Trysil kommune (Reiso 2005), oppdatering av naturtypebasen i Trysil (Reiso 2006) og kartlegging av nøkkelbiotoper og hensynsområder i Statskogene i Trysil (Solås 2000)). Løsmassedekket er tynt og skogboniteten er lav i det aller meste av området og det varierer i tykkelse fra svært grunt til noe tykkere og berggrunnen består av trysilsandstein. Særlig de vestre delene av området er preget av tidligere hogst og kun små lommer har her noe lavere historisk påvirkning med innslag av noe eldre skog. I de østlige delene er situasjonen annerledes. Her finnes det fremdeles større områder med eldre skog med mindre påvirkning.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen preges av fattige til intermediære skogtyper. Granskog dominerer i området, men det finnes også noe furuskog og barblandingsskog. Blåbærskog er den dominerende vegetasjonstypen, men det finnes også noe bærlyngskog, fattig sumpskog og sparsomme mengder med høystaudeskog. I tillegg finnes det en begrenset mengde med lavskog. En god del fattig myrvegetasjon forekommer også. Skogen er eldst i den østlige delen. Øst for Elgshøgen finnes det gammel naturskog med gran.

Det er ikke registrert rødlistede naturtyper. Det er registrert 14 rødlistede arter av sopp og lav - 2 sårbare og 12 nær truet. Undersøkelsene av arter var overfladisk og potensialet for funn av flere rødlistearter vurderes som ganske høyt.

Det nordøstre mindre forvaltningsområdet inneholder skjegglavskog, fuktskog og myrskog med noen kvaliteter knyttet til gamle trær, dødvedkvaliteter og skjegglavskog. Det er sumpskog/høgstaudekog i deler av eksisterende naturtypelokalitet.

Vernemangler

Området med funksjonelt skogdekt areal er ganske stort for det østre området, men ikke helt 10 km² som er grensen for storområde i mangelanalysen for dette høydelaget. Gammel naturskog med ganske høy naturtypeverdi og forekomst av en del rødlistearter finnes først og fremst i de høyereliggende områdene i øst. Dette er kvaliteter som er vurdert å ha middels god inndeckning i eksisterende vern i denne regionen. Området har få kvaliteter knyttet til rik vegetasjon og høybonitets skog. Området har ganske store arealer med biologisk gammel skog.

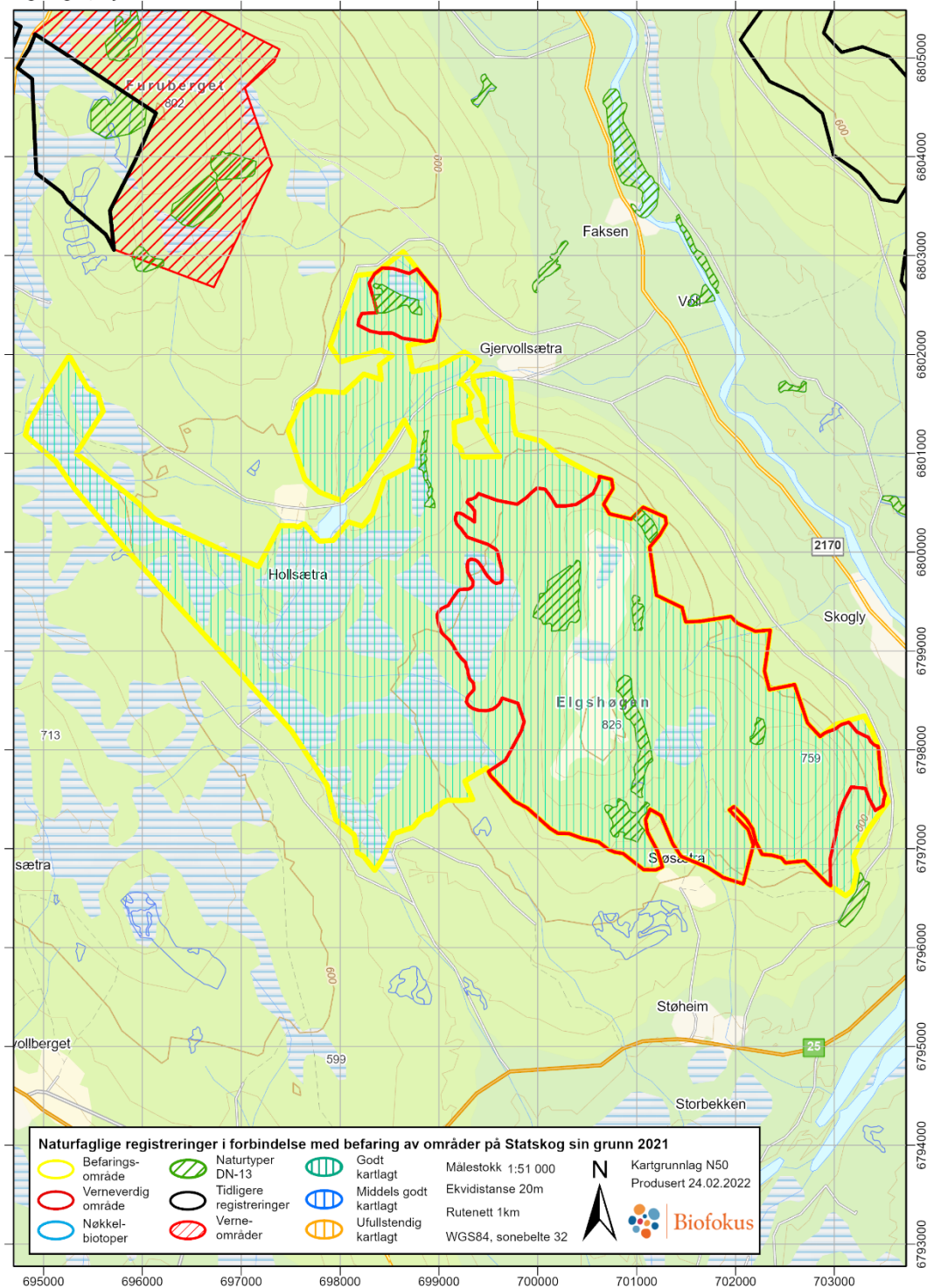
Arrondering

Arronderingen av området vurderes som god. I enkelte deler fortsetter trolig lignende kvaliteter utenfor vurdert område.

Øvre bilde viser flommarksskog og høgstaudeskog langs Gjervolla. Foto: Terje Blindheim. Nedre bilde viser eldre granskog med en del død ved Elgshøgen. Foto: Ø. Gammelmo.

Elgshøgen, Trysil kommune.

3.5 Tørbergsjøen

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt 6. september 2021 av Øivind Gammelmo består av et større område med mosaikk mellom myr- og skogområder. Området ligger på øst-siden av Tørbergsjøen ved Tørberget mellom Elverum og Innbygda i Trysil kommune. Terrenget er forholdsvis flatt og befinner seg mellom ca. 465-500 moh. Deler av området er tidligere kartlagt i forbindelse med registrering av nøkkelbiotoper (Haugset 1997), kartlegging av naturtyper og biologisk mangfold i Trysil kommune (Reiso 2005) og oppdatering av naturtypebasen i Trysil kommune (Reiso 2006). Det er registrert 2 nøkkelbiotoper med gamle trær innenfor undersøkelsesområde. Løsmassedekket består hovedsakelig av torv og myr, med noe innslag av morenemateriale av en viss tykkelse langs deler av Kvernåa i nord og Kibonåa, Kolvlampi og Vidaso i sørøst. Berggrunnen består av granitt. Mange av skogsholmene er preget av relativt nye og nye hogster. Hele området er preget av tidligere hogst og kun små lommer har noe lavere historisk påvirkning med innslag av noe eldre skog. En skogsbilveg krysser området nord for Tørbergsjøen mellom Sjødammen og Skratbekken.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen preges av fattige til intermediære skog- og myrtyper. Myrområdet Sjømyrene består i hovedsak av en mosaikk av fastmarkskog, myrkantskog, sumpskog, bekker/sig, åpne vannspeil og myr. Skogen er i dag dominert av gran på de mer produktive arealene og furu på mer skrinne områder og i/på myrkanter/myr. Blåbærskog og fattig myrvegetasjon dominerer med et betydelig innslag av bærlyngskog. I tillegg finnes det partier fattig sumpskog. Småbregneskog finnes sparsomt i området. Myrene varierer fra fattige til intermediære og det finnes både flatmyr og bakkemyr. Myrene er delvis tresatt, men det finnes store vidstrakte myrpartier nesten uten trær. Noen steder finnes det overganger mellom tresatt myr og sumpskog. Sumpskogene i området er fattige typer. Det er rikelig med bekker og sig i området. I det aller meste av området dominerer sterkt gjennomhogd og flatehogd skog. Kun mindre deler av området inneholder biologisk gammel skog over 160 år.

Rødlistede naturtyper er ikke avdekket. Det er registrert sparsomme forekomster av 3 ulike rødlistede arter av lav og vedboende sopp. Alle nær truede. I tillegg er det registrert flere rødlistede fuglearter (1 kritisk truet, 1 sterkt truet og 1 sårbar art). Områdets funksjon for truede arter vurderes som lavt.

Vernemangler

Foruten små arealer med naturskogspreget barskog har området ingen kvaliteter som oppfyller mangler ved dagens vern. Området er sterkt påvirket, er høyereliggende, har lav skogsbonitet og liten funksjon for rødlistede arter og rødlistede naturtyper. Størrelsen har liten verdi da naturkvalitetene er så lave.

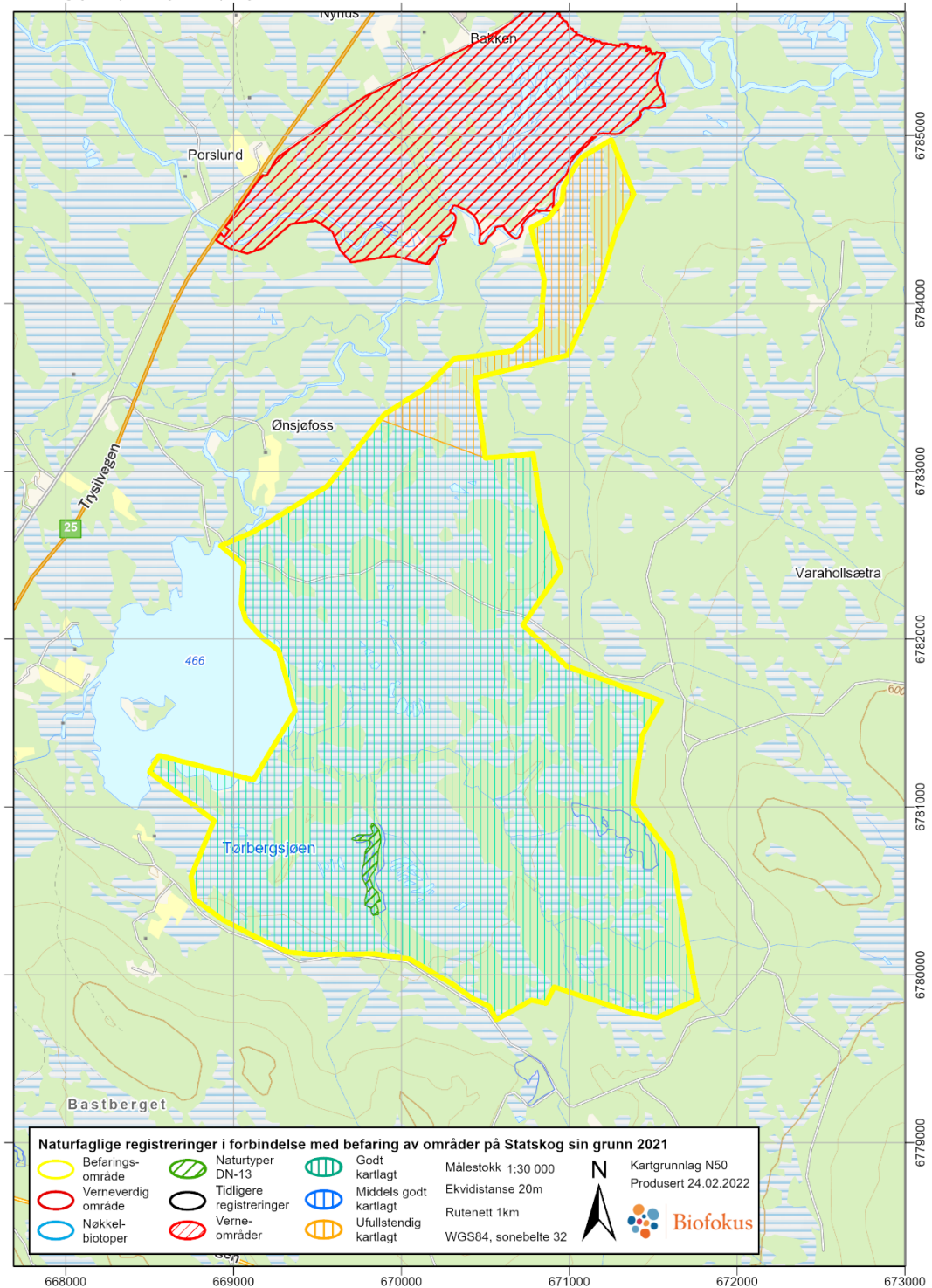
Arrondering

Arronderingen av området vurderes som god. I enkelte deler fortsetter trolig lignende kvaliteter utenfor vurdert område.

Øvre bilde viser vidstrakte myrområder som er sparsomt tresatt ved Tørbergsjøen. Nedre bilde viser eldre granskog med en del død ved øst i undersøkt areal. Foto: Ø. Gammelmo.

Tørbergsjøen (Stenmyra utv.), Trysil kommune.

3.6 Gjeddsjøbekken

Beskrivelse av området

Området ble undersøkt 7. september av Øivind Gammelmo. Det består av et middels stort myr- og skogområde på øst-siden av elva Vesleflisa på begge sider av kommunegrensa i øst mellom Elverum og Våler. Det meste av arealet ligger mellom 370-450 moh. Det ser ikke ut til at området har vært kartlagt tidligere og det finnes ikke registreringer av MiS eller naturtyper innenfor undersøkelsesområdet. Området består av en mosaikk av myrområder, små koller med furuskog og fuktige sig/bekkedrag med granskog. Løsmassedekket varierer i tykkelse fra svært grunnlendt til noe tykkere og berggrunnen består av granittisk gneis. Bonitetskart angir lav bonitet og noe impediment. Plukkhogst har vært utført i hele området i flere epoker. I deler av området er det gjennomført hogster av nyere dato. Helt i nord går det ei kraftgate tvers gjennom området, ellers er det få spor etter inngrep.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen er i all hovedsak fattig og det finnes kun små flekker med noe rikere vegetasjon langs bekker og sig. Lyngskog, bærlyngskog og blåbærskog dominerer de skogkledde områdene. Det er noe innslag av fattig og intermediær sumpskog. Granskog dominerer i søkk og sig, mens furuskog dominerer på de skrinne områdene og i myrkantene. Myrområdene er dominert av fattige typer. Furuskogen i området er forholdsvis lite sjiktet og mellom 100-150 år gammel. Lite av furuskogen er over 150 år. Granskogen er mer flersjiktet, men alderen er også her hovedsakelig mellom 100-150 år. Det finnes sparsomt med død ved gjennom hele området. Noen mindre områder med mer konsentrert forekomst av død ved forekommer.

Det er registrert 4 rødlistede arter i gruppene lav (2), insekter (1) og fugl (1) i undersøkelsesområdet. Det er gode forekomster av den rødlistede lavarten gubbeskjegg (NT). Undersøkelsene av arter var overfladisk og potensialet for funn av flere rødlistearter vurderes som høyt.

Vernemangler

Det ble ikke registrert rødlistede naturtyper innenfor undersøkelsesområdet. Selv om området ikke har storområdekvaliteter (mer enn 10 km² funksjonelt skogareal) vurderes andelen og sammenhengen av eldre barskog med innslag av spredte gammelskogskvaliteter som en vernemangel i denne sammenheng, særlig sett i sammenheng med nærliggende eksisterende naturvern områder. Med ny skogvernmetodikk ville en mindre arealandel av området blitt kartlagt som gamle trær. Området har også en viss funksjon for rødlistede arter. Området er lavereliggende, men har lite høy bonitet og har ikke storområdekvaliteter. Gjeddsjøbekken og områdene rundt har blitt hardt hogd senere år og området fremstår som et mindre område med gjenværende skog med mindre nyere påvirkning.

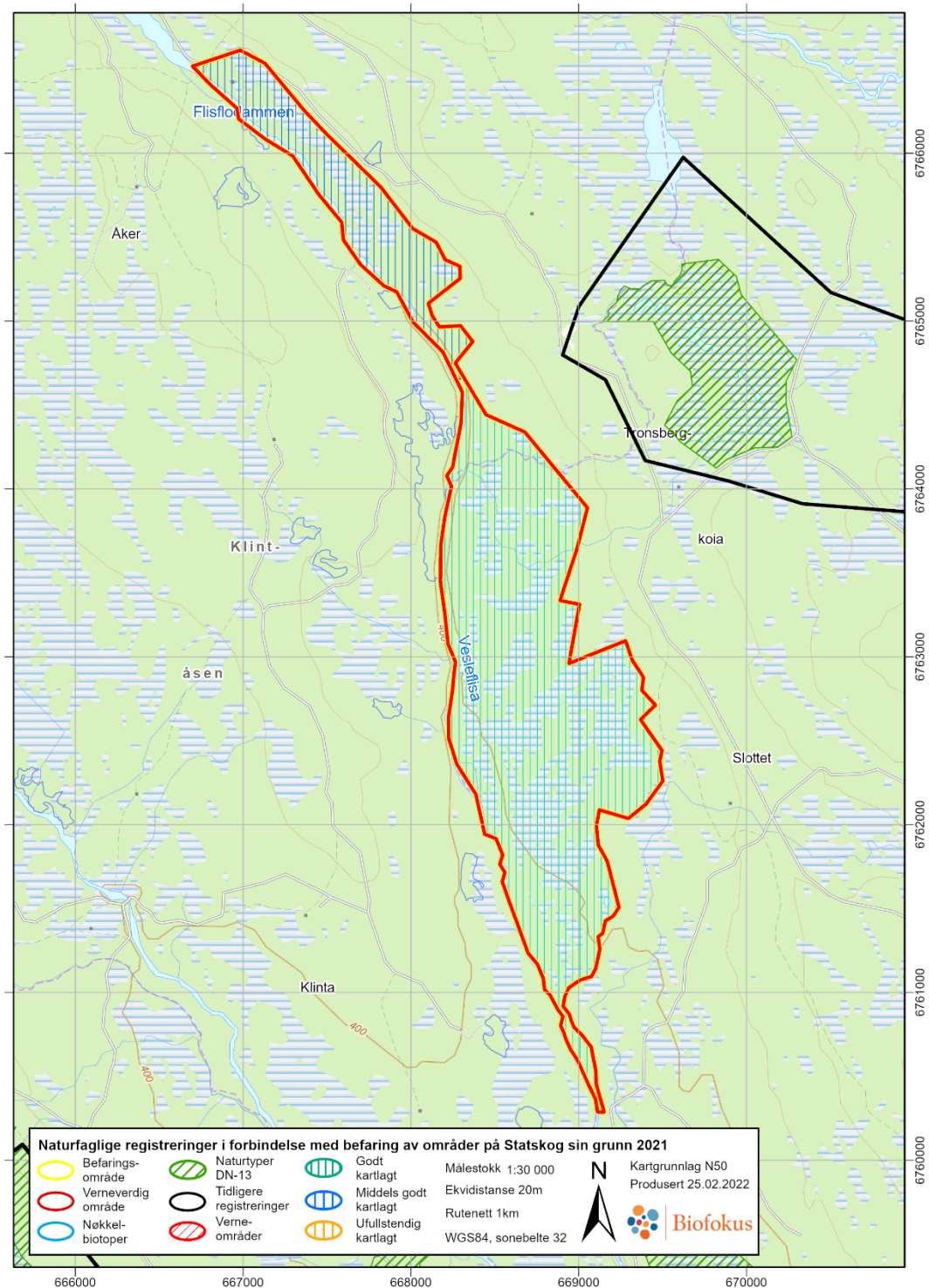
Arrondering

Arronderingen av området vurderes som middels god. I enkelte deler fortsetter trolig lignende kvaliteter utenfor vurdert område. Skogområdene øst for elva (Vesleflisa) vurderes å ha tilsvarende og større naturverdier enn innenfor undersøkelsesområdet. Her er det også gjort en rekke registreringer av MiS-biotoper.

Det øvre bilde viser et typisk skogbilde fra området som er en mosaikk mellom myrområder og skogkledde små koller. Nedre bilde viser eldre granskog med gode forekomster av gubbeskjegg langs Gjeddsjøbeken. Foto: Ø. Gammelmo.

Gjeddsjøbekken, Elverum/Våler kommune.

3.7 Skjærbekkraudkollen

Beskrivelse av området

De to delområdene som ble undersøkt 22. september 2021 av Øivind Gammelmo utgjør to mulige utvidelser av Skjærbekkraudkollen og Lauvåskampen naturreservat. De to områdene har lignende kvaliteter som eksisterende reservat. De to områdene ligger innenfor høydespennet ca. 620-820 moh. Det er tidligere blitt gjennomført kartlegginger i deler av området i forbindelse med kartlegging av naturtyper (Reiso og Hofton 2005) og nøkkelbiotoper (Korbøl 2003). Det eksisterende naturreservatet ble kartlagt for vern i 2017 (Reiso og Brynjulvsrud 2018) (Gammelmo 2018). Berggrunnen i de øvre delene består av sandstein, mens skifer og konglomerat finnes lenger ned i lisdene. Løsmassedekket består av en del bart fjell og ellers et tynt og usammenhengende dekke av morenemateriale. Mye av skogen er gammel granskog. Skogen er godt flersjiktet granskog med flere grove, gamle trær. Det finnes forholdsvis lite død ved, men enkelte spredte læger forekommer, mest øverst i lisdene. Skogen fremstår som relativt virkesrik. Ellers domineres skogen av yngre og noe hogstpåvirket skog.

Naturkvaliteter

Vegetasjonen preges av fattige til intermediære skogtyper. Gammel granskog dominerer i området, men det finnes også noe furuskog og barblandingsskog. Blåbærskog er den dominerende vegetasjonstypen, men det finnes også noe bærlyngskog, fattig sumpskog og sparsomme mengder med høystaudeskog. I tillegg finnes det en begrenset mengde med lavskog. Noe berg og rasmark forekommer også spredt i lokaliteten. Noe fattig myrvegetasjon forekommer også. Skogen er eldre i den nordlige delen der det meste av skogen er i aldersspennet 120-160 år. I den sørlige delen er den nordre delen klart eldre enn den sørlige. Den nordre delen er mellom 120 år og skog som er over 160 år gammel. Den sørlige delen nærmest Villsætra er rundt 100 år gammel.

Det er registrert 2 rødlistede arter av sopp og lav - begge nær truet. Det er gode forekomster av den rødlistede lavarten gubbeskjegg (NT). Undersøkelsene av arter var overfladisk og potensialet for funn av flere rødlistearter vurderes som høyt.

Vernemangler

Området oppfyller til en viss grad noen viktige mangler ved skogvernet. Av generelle mangler oppnår området middels mangeloppfyllelse mtp «gjenværende større forekomster av gammel skog med preg av urskog eller skog under overveiende naturlig dynamikk.» Området kan også i middels grad sies å oppfylle (særlige når potensialet tas med i vurderingen) «viktige forekomster av rødlistearter, dvs. områder med konsentrasjoner av slike arter med et omfang egnet til forvaltning ved områdevern». Av regionale mangler i Øst-Norge oppfyller området til en viss grad mangelen i nordboreal sone «boreal naturskog, særlig granskog rik på død ved».

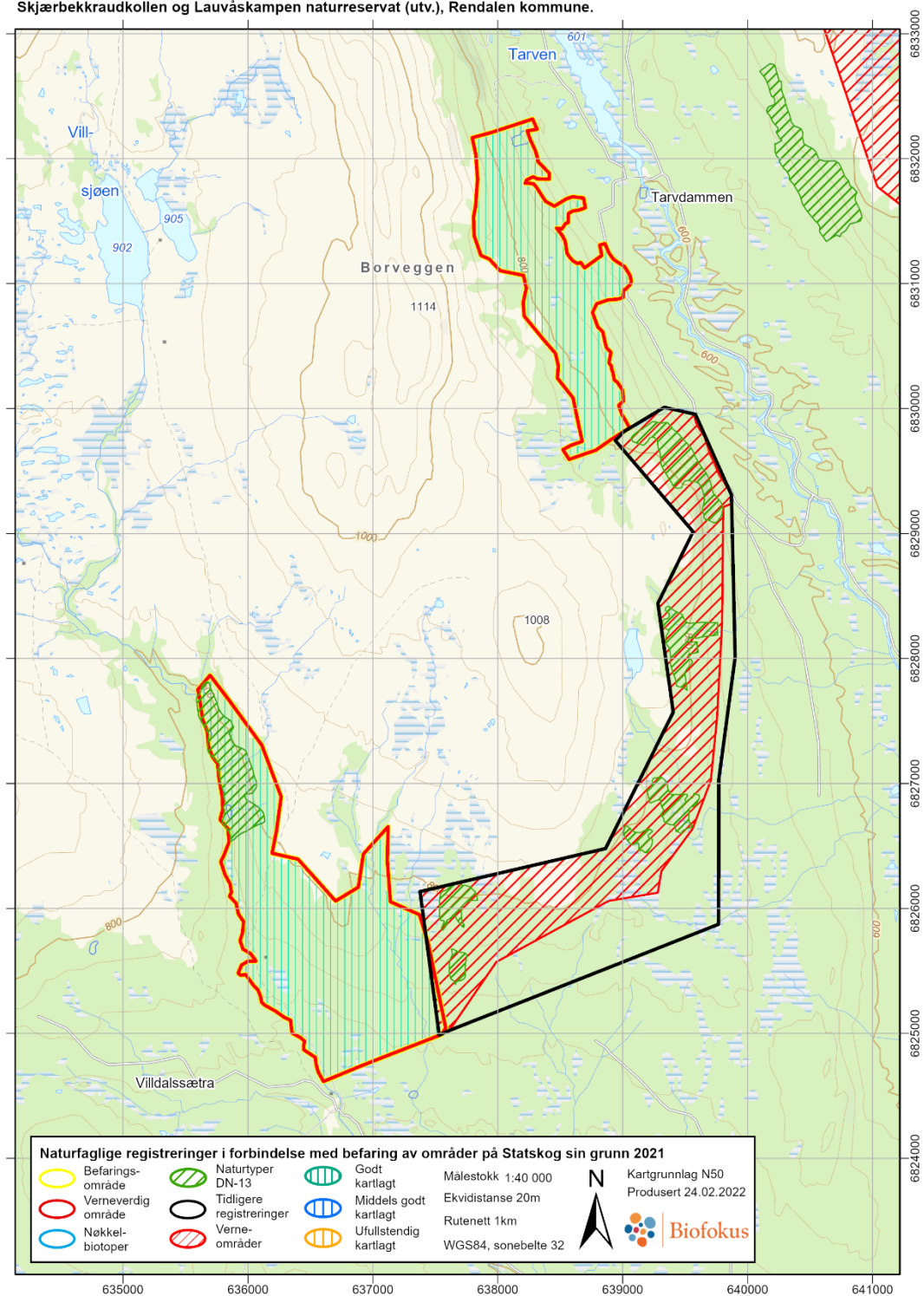
Arrondering

Arronderingen vurderes som god og det aller meste av gammelskogs-kvalitetene i området faller innenfor avgrensingen. Noe av skogen er likevel påvirket av kanteffekter pga hogst nær opptil avgrensingen.

Øvre bilde viser eldre seintvoksende granskog med en del liggende død ved av gran. Nedre bilde viser mosaikk av myr og områder med eldre granskog ved Skjærbekkraudkollen. Foto: Ø. Gammelmo.

Skjærbekkraudkollen og Lauvåskampen naturreservat (utv.), Rendalen kommune.

3.8 Risfjell-Trollfjell

Beskrivelse av området

Området som ble undersøkt 8. oktober og 2. november 2021 av John Gunnar Brynjulvsrud utgjør lave fjell med småkupert kollelandskap med tilhørende lisider eksponert i alle himmelretninger nord i Gjerstad kommune. Området grenser mot flere verneområder; Solhomfjell og Kvenntjønnane NR i nordvest, Materialen NR i nord, og Fosslugjellet NR i nordøst. Området strekker seg fra ca. 175 – 415 moh. hvorav store deler av arealet består av et småkupert platå mellom 370 og 400 moh. Deler av området i øst er undersøkt ifm. frivillig vern på Statskogs eiendommer (Blindheim et al. 2016). Det er fra før avgrenset tre naturtypelokaliteter, samt noen MiS registreringer i området. Løsmassedekket i lisidene varierer i tykkelse fra svært grunt til noe tykkere, og på platået dominerer grunnlendt og bart fjell. Berggrunnen består i hovedsak av granittisk gneis, stedvis porfyrisk, og migmatitt. Lav bonitet og impediment dominerer, men det forekommer marginale partier med middels og høy bonitet i enkelte av lisidene. Området har spor etter tidligere plukkhogster og historisk bruk, men kun forholdsvis små arealer bærer preg av nyere hogster med ensaldret ung skog. Det er imidlertid svært lite riktig gammel skog i området.

Naturkvaliteter

Fattig vegetasjon dominerer i området, men det forekommer små arealer med svak lågurt- og lågurtvegetasjon i østre lisider av undersøkt område. Deler av disse områdene kan føres til lågurteikeskog som omfattes av den rødlistede naturtypen lågurteikskog (VU). Furu dominerer i tresjiktet i det meste av arealet, men i en del av lisidene, særskilt i øst og sør forekommer en god del eik, stedvis dominerende. I tillegg forekommer en del osp i lisidene, samt annet borealt løv. Gran dominerer i en del søkk, og i lisider i nordvestre del av området. Eldre og gammel skog dominerer i området, men arealer med riktig gammel skog er sjeldent forekommende. Store deler av skogen i lisidene er fleraldret, og områder med ung og ensaldret skog utgjør en liten andel av området. Det er små kiler med ungsog i vest, og det er hogst av forholdsvis ny dato i øst ved Hellesmyr. I sistnevnte felt står det imidlertid igjen et fåtall eldre eiker og det forekommer kontinuitetsbærende elementer.

I lisidene er det jevnt over en del forekomster med død ved. I øst, sør og dels i vest, forekommer en del gadd og noen læger av eik, en del hule trær, samt i partier en del dødt virke av osp. Dødt virke av furu forekommer med spredte gadd og læger. Gamle trær av eik finnes i varierende grad i nevnte lisider, stedvis med forholdsvis stor tetthet. I nordøstre del ved Risfjellspranget finnes mange grove, gamle søyleeiner, og spredt med gamle individer av furu. I nordvestre del ved Navassliene finnes virkesrik gammel grandominert skog på middels og høy bonitet i sammenbruddsfase. På kollene og i de høyereliggende lisidene forekommer få, spredte gamle individer av furu, og et fåtall keloelementer, samt et fåtall brannstubber. Det forekommer imidlertid en del solvarmet dødt virke av furu stedvis i lisidene. Det er registrert 12 ulike rødlistede arter (3 VU, 9 NT) fordelt på artsgruppene sopp (7), lav (3), karplanter (1) og insekter (1). Undersøkelsene av arter var overfladisk og det er et videre potensial for krevende arter bl.a. knyttet til hule eiker, dødt virke av både bar og løvtrær, søyleeiner, og for insekter i solvarmet dødt virke av furu.

Vernemangler

Deler av furuskogen i området kan føres til gammel furuskog, og det forekommer arealer med gammel virkesrik granskog i området. Disse typene har henholdsvis stort og middels udekket vernebehov i regionen, men nevnte arealer utgjør imidlertid en forholdsvis liten andel av området. Det er imidlertid en del eikedominert skog i lisidene og denne har stort udekket vernebehov i regionen. Området oppfyller generelle mangler i skogvernet med lavlandsskog i kombinasjon med iologisk gammel skog.

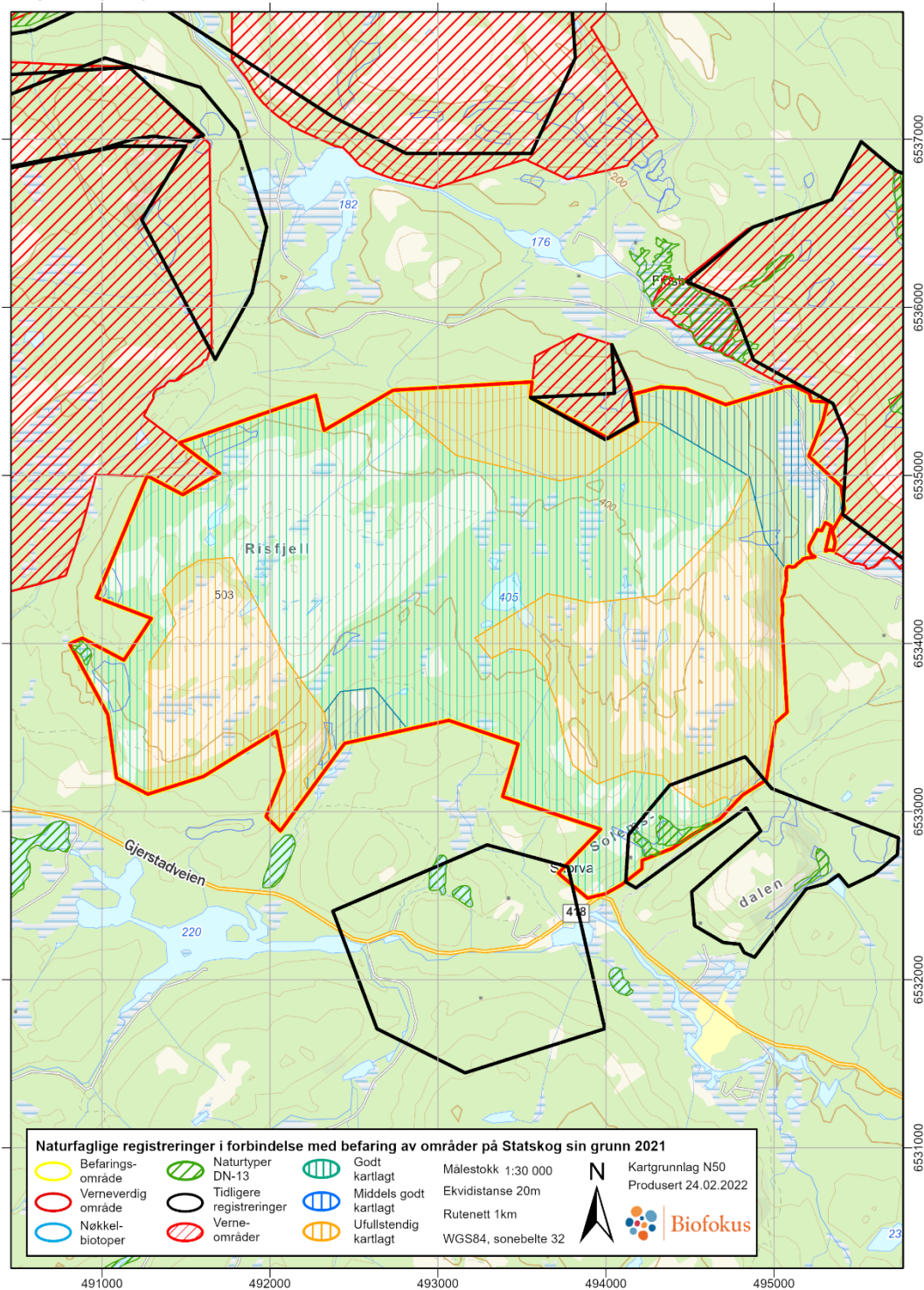
Arrondering

Arronderingen av området er rimelig god. Ideelt sett burde lisidegradienten vært bedre ivaretatt, men gjennomgående for lisidene utenfor avgrenset areal er at yngre hogstklasser dominerer med få unntak.

Øvre bilde viser gammel eikeskog fra naturtyperlokalitet Solemsdalen II. Nedre bilde viser eldre furuskog med grov søyleeiner ved Risfjellspranget nord i undersøkt areal. Foto: J.G. Brynjulvsrud.

Risfjell-Trollfjell, Gjerstad kommune.

4 Artsmangfold

I prosjektet ble det kartlagt til sammen 26 ulike rødlistede arter, samt en del ikke rødlistede arter. 7 av de rødlistede artene er vurdert som sårbare (VU), mens 19 er vurdert som nær truede (NT). I vedlegg 1 er det informasjon om hvilke arter som er funnet i hvilket befaringsområde. Alle funn er tilgjengelige i Artskart. Det var få tidligere registreringer av arter i områdene som ble undersøkt og i Vedlegg 1 er det kun tatt med arter som er kartlagt i dette prosjektet. Særlig på Elgshøgen sin søndre del er det en del artsregistreringer som er gjort utenfor dette prosjektet (Kirppu 2018).

Glasskjuke (Physisporinus vitreus) ble funnet i område Veslebyringen. Arten er kun kjent med ett tidligere funn i gamle Hedmark fylke. Vokste på gammel grov granlåg i ganske produktiv naturskog.

5 Referanser

- Blindheim, T., Gammelmo, Ø., Klepsland, J. T., et al. 2016. Naturfaglige registreringer av 12 områder i fem fylker på Statskog SFs eiendommer i 2015. BioFokus-rapport 2016-09, s.100. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2016-9.pdf>
- Direktoratet for naturforvaltning. 2007. Naturfaglige registreringer i skog: Mal for metodikk og rapportering. Page 9. Miljødirektoratet, juni 2007.
- Framstad, E., Blindheim, T., Granhus, A., et al. 2017. Evaluering av norsk skogvern i 2016. Dekning av mål for skogvernet og behov for supplerende vern. NINA Rapport 1352, s.154. <https://brage.nina.no/nina-xmloi/bitstream/handle/11250/2441926/1352.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Gammelmo, Ø. 2018. Naturverdier for lokalitet Skjerbekkraudkollen, registrert i forbindelse med prosjekt Statskog2017. NaRIN faktaark. BioFokus. <http://borchbio.no/narin/?nid=6203>
- Haugset, T. 1997. Registrering av nøkkelbiotoper på Tørberget, Borregaard skoger AS. WWF rapport 26 s.
- Haugset, T. 1999. Nøkkelbiotopregistrering i rendalen. rapport 3-1999.
- Høitomt, T. 2010. Naturverdier for lokalitet Flendalen, registrert i forbindelse med prosjekt frivilligvern 2009. Narin faktaark, s.10. http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2009_Flendalen.pdf
- Kirppu, S. 2018. Skyddsvärda naturskogar i Trysil kommune. Inventeringsrapport 2018. s.18.
- korbøl, A. 2003. Nøkkelbiotoper og hensynsområder. Statskoger og statsallmenningen i Rendalen. Rapport 1-2003.
- Reiso, S. 2005. Kartlegging og verdivurdering av biologisk mangfold i Trysil kommune. Siste Sjanse-rapport 2002-2, s.37. http://lager.biofokus.no/sis-rapport/sistesjanserapport_2005-2.pdf
- Reiso, S. 2006. Oppdatering av naturtypebasen i Trysil kommune pr 01.06.2006. Siste Sjanse-notat, s.24. http://lager.biofokus.no/sis-rapport/sistesjansenotat_2006-2.pdf
- Reiso, S. og Brynjulvsrud, J. G. R. 2018. Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer - 2017. BioFokus-rapport 2018-10, s.38. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2018-10.pdf>
- Reiso, S. og Hofton, T. H. 2005. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Rendalen kommune, Hedmark. Siste Sjanse-rapport 2005-10, s.44. http://lager.biofokus.no/sis-rapport/sistesjanserapport_2005-10.pdf
- Solås, A. 2000. Nøkkelbiotoper og hensynsområder i Statskogene i Trysil. Rapport Nr 3/2000.

6 Vedlegg 1. Rødlistede arter kartlagt 2021

Befaringsområde	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Status	Ant.
Elgshøgen	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	44
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Sprikeskjegg	NT	2
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	1
	<i>Carbonicola anthracophila</i>	Lys brannstubbelav	VU	9
	<i>Carbonicola myrmecina</i>	Mørk brannstubbelav	VU	1
	<i>Chaenotheca subroscida</i>	Sukkernål	NT	2
	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Tyrinål	NT	1
	<i>Letharia vulpina</i>	Ulvelav	NT	9
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	15
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	NT	4
Flenlia-Kletten	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	12
	<i>Anthoporia albobrunnea</i>	Flekkhvitkjuke	NT	1
	<i>Bryoria bicolor</i>	Kort trollskejegg	NT	1
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Sprikeskjegg	NT	2
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	3
	<i>Chaenotheca subroscida</i>	Sukkernål	NT	2
	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Tyrinål	NT	3
	<i>Cyphelium inquinans</i>	Gråsobeger	VU	1
	<i>Hypogymnia bitteri</i>	Granseterlav	NT	3
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	5
Gjeddsjøbekken	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	NT	2
	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	34
	<i>Carbonicola anthracophila</i>	Lys brannstubbelav	VU	2
Risfjell-Trollfjell	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	5
	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Tyrinål	NT	4
	<i>Haploporus tuberculosus</i>	Eikegreinkjuke	NT	2
	<i>Lentaria epichnoa</i>	Hvit vedkorallsopp	NT	1
	<i>Microcalicium ahlneri</i>	Rotnål	NT	1
	<i>Perenniporia medulla-panis</i>	Eikedynekjuke	VU	1
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	1
	<i>Phellinus pini</i>	Furustokkjuke	NT	3
	<i>Phellinus robustus</i>	Eikeildkjuke	NT	1
	<i>Scardia boletella</i>	Knuskkjukemøll	VU	1
Skjerbekkraudkollen	<i>Taxus baccata</i>	Barlind	VU	2
	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Ruteskorpe	NT	9
	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	99
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	3
Tørrbergsjøen-Stenmyra utv.	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	53
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Sprikeskjegg	NT	1
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	1
Veslebyringen	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	17
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Sprikeskjegg	NT	6
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	6
	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Tyrinål	NT	3
	<i>Cyphelium inquinans</i>	Gråsobeger	VU	3

	<i>Fomitopsis rosea</i>	Rosenkjuke	NT	2
	<i>Hypogymnia bitteri</i>	Granseterlav	NT	4
	<i>Leptoporus mollis</i>	Kjøttkjuke	NT	1
	<i>Letharia vulpina</i>	Ulvelav	NT	3
	<i>Microcalicium ahlneri</i>	Rotnål	NT	1
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	12
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	NT	6
	<i>Skeletocutis odora</i>	Sibirkjuke	VU	1
Ørsjøen	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	NT	25
	<i>Calicium denigratum</i>	Blanknål	NT	1
	<i>Carbonicola anthracophila</i>	Lys brannstubbela	VU	2
	<i>Letharia vulpina</i>	Ulvelav	NT	3
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	NT	3
Totalt alle				445

Biofokus

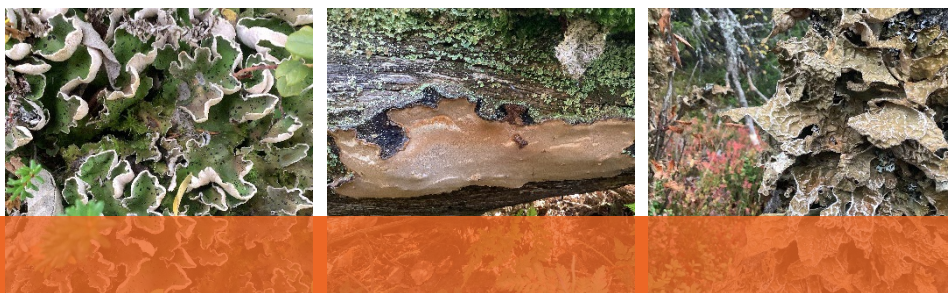
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–030
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-066-3

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no